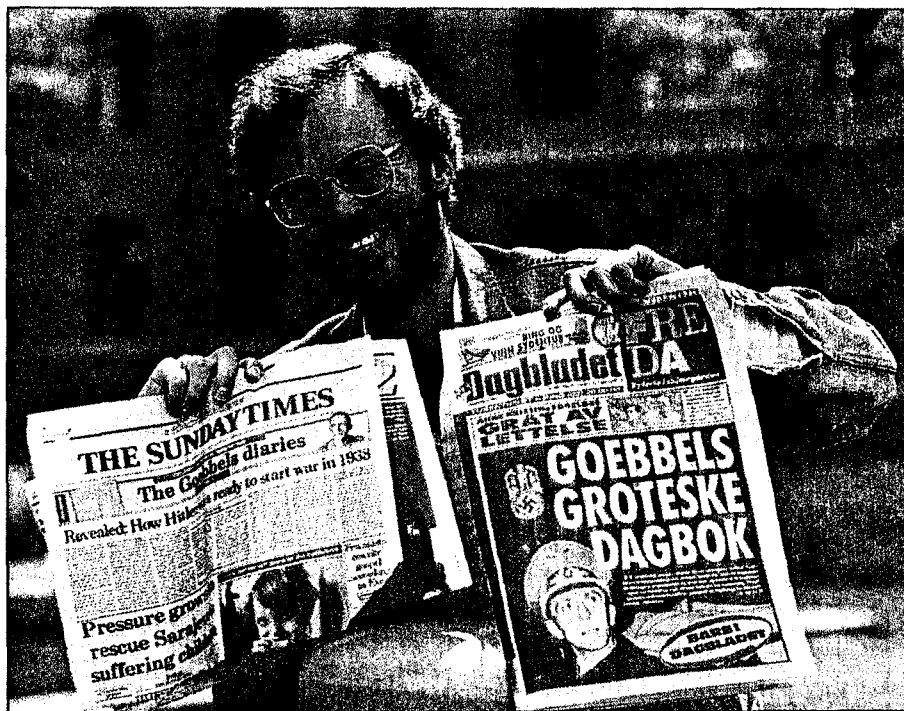

Goebbels' dagbøker i komplett utgave er bare en av mange glemte gullskatter i støvete, østeuropeiske arkiver, mener forskeren Øystein Sørensen. Han mener dagbøkene er viktige.

102756

Historikeren Øystein Sørensen gleder seg til å lese Goebbels' dagbøker i sin helhet. (Foto: Lisbeth Michelsen)

– Joseph Goebbels en venstreavvikler

– Jeg har ventet og ventet på at de komplette dagbøkene til Goebbels skulle komme. Og nå ser det faktisk ut til at alle dagboksnotatene hans kan bli gjort tilgjengelig for forskere i løpet av året, sier Øystein Sørensen.

Han er dr. philos., historiker, ekspert på nasjonalsosialisme – og begeistret over at endringene i Øst-Europa har ført til ny åpenhet om gamle arkiver.

– Hvilken betydning kan disse dagbøkene få?

– Lest i sin helhet og vurdert opp mot sin historiske sammenheng utgjør de et uvanlig interessant materiale. Store deler av dagbøkene har jo vært kjent fra før, men for oss historikere er det viktig å ha tilgang til den fullstendige versjonen – som nå er funnet i dette støvete arkivet i Moskva.

– Har du funnet noe som virkelig har interessert deg i de dagboksutdragene vi har brakt i avisa?

– Det meste av det Dagbladet har trykket, har jeg i det store og hele kjent til fra før. – At Goebbels var en nesegrus beundrer av Hitler og at han ikke kunne utstå Ribbentrop, slike ting. Men jeg synes det var svært interessant å lese de åpenhjertige uttalelsene om hvor svekket Adolf Hitler var etter attentatet mot ham 20. juli 1944. Goebbels mer enn antyder at andre kanskje burde ta over styringen på visse områder. Dessuten er det greit å ha fra Goebbels' egen

Øystein Sørensen

«Goebbels' dagbøker må leses med et kritisk blikk, mener forskeren Øystein Sørensen.»

INTERVJUET

hånd at det var naziledelsen som initierte Krystallnatten, – drapene på et hundretalls jøder i oktober 1939, hendelsen som markerte begynnelsen til jødeforfølgelsene.

– Hvordan vurderer du egentlig disse dagboksnotatene, de er ikke nettopp skrevet som betroelser under overskriften «kjære dagbok»?

– Nei. De må leses med et kritisk blikk. Deler av materialet bærer preg av å være ment som grunnlagsmateriale for en selvbiografi i et etterkrigstidas nazistiske Europa. Til tider er materialet forbløffende grundig. Enkelte datoer i dagboka fyller så mye som 50 sider! Det er nesten vanskelig å forstå hvordan Goebbels kunne få tid til å diktere dagbøkene sine innimellom alle hans offentlige og private gjøremål. – Fra propagandainstruksjer på alle områder til private «opplegg» med kjente skuespillerinner og danserinner.

– Har du selv tenkt å bruke den komplette dagbokssamlingen til noe?

– Jeg holder på med forskning

omkring de sosial-radikale innslagene i tysk nazisme. Goebbels er interessant i dette arbeidet, fordi han klart tilhørte venstrefløyen i det tyske nazistpartiet i den første tida. Ting tyder på at han fant tilbake til sin ungdoms radikalisme i de to siste krigsåra. Der kommer dagbøkene inn som sentrale kilder.

– Hvordan kan du si at Goebbels var venstreorientert?

– Han var spesielt opptatt av sosialismen i nasjonalsosialismen. Han hadde et tveetydig forhold til Lenin og Stalin. De var fiender, men like mye forbilder. I 1926 skrev Goebbels faktisk en pamflett med tittelen «Lenin oder Hitler?». Der roste han Hitler som den sanne sosialist, mens han hevdet at Lenins utgave av sosialismen nok var vel og bra i Sovjetunionen, men ikke til bruk i Tyskland.

– Hvor ble det av «radikalismen» hans?

– Den gled i bakgrunnen da han ble propagandaminister, men dukket opp igjen seinere. Når det gjelder attentatet mot Hitler i 1944, gjør Goebbels noe av en klasseanalyse for å finne bakgrunnen. Han fant at de gamle aristokratiske tendensene ikke var blitt knust i nasjonalsosialismen, – og at det var en feil.

– Alt styret omkring dagbøkene nå og helt tilbake til 1960-tallet kan nesten fortone seg like interessante som selve dagbøkene, sier Øystein Sørensen.